

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.12\(185\).42](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.12(185).42)
УДК 796.9:659.3-316.72

Яковенко О.О.,
к.фіз.вих., доцент кафедри кіберспорту та інформаційних технологій,
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ
<https://orcid.org/0000-0002-7165-5229>
Шинкарук О.А.,
д.фіз.вих., професор кафедри кіберспорту та інформаційних технологій,
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ
<https://orcid.org/0000-0002-1164-9054>
Лут І.А.,
викладач кафедри іберспорту та інформаційних технологій,
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ
Куликов А.К.,
аспірант,
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ
<https://orcid.org/0009-0003-6428-9990>

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗМАГАНЬ З КІБЕРСПОРТУ ДЛЯ ЖІНОЧИХ КОМАНД

Яковенко О.О., Шинкарук О.А., Лут І.А., Куликов А.К. Проблеми організації змагань з кіберспорту для жіночих команд. Досліджено проблеми організації змагань із кіберспорту для жіночих команд, що набуває дедалі більшої актуальності у сучасному спортивному середовищі. Окреслено специфічні виклики, з якими стикаються жінки у кіберспорті, включаючи гендерні стереотипи, недостатню медійну підтримку, фінансові обмеження та токсичну поведінку в ігровому середовищі. Проведений аналіз сучасних тенденцій у кіберспорті вказує на важливість створення окремих жіночих турнірів для формування інклюзивного простору, який сприяє зниженню бар'єрів для участі, підтримці новачків та професіоналізації гравчинь.

Запропоновано комплексний підхід до організації жіночих змагань, що включає технічну, фінансову та психологічну підтримку, активне висвітлення турнірів у медіа та залучення спонсорів. Підтверджено, що вдосконалення організаційних процесів, створення безпечного середовища та забезпечення рівності можливостей для всіх учасниць сприятимуть сталому розвитку жіночого кіберспорту. Запропоновані рекомендації та стратегії можуть бути використані для розробки ефективних механізмів інтеграції жінок у кіберспортивну індустрію на професійному рівні, формуючи інклюзивну та рівноправну екосистему.

Ключові слова: кіберспорт, змагальна діяльність, гендер, жіночі команди.

Yakovenko O.O., Shynkaruk O.A., Pinchuk V.M., Kuzmenko D.S. Problems of organizing cybersport competitions for female teams

The problems of organizing esports competitions for women's teams, which are becoming increasingly important in the modern sports environment, are investigated. The specific challenges faced by women in esports are outlined, including gender stereotypes, insufficient media support, financial constraints, and toxic behavior in the gaming environment. The analysis of current trends in esports indicates the importance of creating separate women's tournaments to create an inclusive space that helps to reduce barriers to participation, support newcomers, and professionalize women players.

A comprehensive approach to organizing women's competitions is proposed, including technical, financial, and psychological support, active media coverage of tournaments, and the involvement of sponsors. The author emphasizes the need for long-term investment in developing women's teams, such as providing training resources, scholarships, contracts with sponsors, and mentoring programs. Particular attention is paid to the role of media content that contributes to destroying gender stereotypes, raising the prestige of women's esports, and attracting new participants.

It is confirmed that improving organizational processes, creating a safe environment, and ensuring equal opportunities for all participants will contribute to the sustainable development of women's esports. The proposed recommendations and strategies can be used to develop effective mechanisms for integrating women into the esports industry at the professional level, forming an inclusive and equal ecosystem.

Keywords: esports, competitive activity, gender, women's teams.

Постановка проблеми. Кіберспорт став однією з найпопулярніших і швидко розвиваються сфер у світі, залучаючи тисячі гравців, глядачів та організаторів. Однак, незважаючи на загальне зростання популярності цього виду спорту, організація змагань для жіночих команд залишається проблемною через низку соціальних, культурних і інфраструктурних бар'єрів. Проблеми гендерної нерівності, недостатня підтримка жіночих команд з боку спонсорів та обмежені можливості для участі в міжнародних турнірах є лише частиною викликів, з якими стикаються жінки в кіберспорті.

Кіберспорт є потужним інструментом соціалізації та самореалізації, але через упередження та брак інклюзивності жінки залишаються менш залученими до цієї сфери. Для подолання цього бар'єру важливо розглянути, як саме формується суспільне сприйняття жіночого кіберспорту та які стратегії можуть сприяти збільшенню жіночої участі.

Вивчення цих аспектів допоможе не лише зрозуміти специфіку проблем, з якими стикаються жінки-кіберспортсменки, але й знайти способи створення сприятливих умов для їхньої активної участі та розвитку.

Організація змагань для жіночих команд потребує розробки особливих структур і форматів, які б враховували специфіку участі жінок у кіберспорті. Важливо також створити інфраструктуру, яка підтримувала б розвиток жіночих команд, забезпечувала рівні можливості для тренувань, виступів і фінансової підтримки. Тому дослідження цих проблем є необхідним для покращення умов та розвитку кіберспорту для жінок, сприяючи їхній більшій інтеграції в цей швидко зростаючий сектор.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема сприйняття жіночого кіберспорту пов'язана з комплексом соціальних, культурних та економічних чинників, які формують гендерну нерівність у кіберспортивній галузі [2, 6]. Попри стрімке зростання інтересу до кіберспорту серед жінок, їхня участь та досягнення часто недооцінюються як громадськістю, так і самою кіберспортивною спільнотою. Багато жінок-кіберспортсменок стикаються з бар'єрами, пов'язаними із суспільними стереотипами, згідно з якими кіберспорт вважається переважно «чоловічою» сферою [5; 7]. Це породжує низку упереджень, через які жінки мають обмежений доступ до ресурсів, менше можливостей для розвитку професійних навичок та недостатню медійну підтримку. Крім того, у кіберспортивній спільноті досі існує проблема сексизму та токсичної поведінки, через що жінки часто зазнають дискримінації і психологічного тиску [2; 3; 8]. Усі ці чинники ускладнюють популяризацію кіберспорту серед жінок, оскільки нове покоління потенційних гравчинь не бачить належних моделей для наслідування, а негативний досвід може відлякувати їх від спроб розвинуватися у цій сфері.

Кількість жінок-учасниць у кіберспорті зростає, хоча в порівнянні з чоловіками жіноча спільнота є значно меншою. Точні статистичні дані щодо загальної кількості жінок-кіберспортсменок важко визначити, але за різними оцінками, жінки складають близько 30% від усіх учасників кіберспортивних змагань у світі [6; 9]. Проте жінки зазвичай більше представлені в певних жанрах ігор, таких як "The Sims" або "Animal Crossing", а також стали помітнішими у нових або більш інклюзивних іграх, наприклад, "Valorant" та "League of Legends" [7; 9].

Крім того, жінки здобувають великі успіхи не лише як гравці, але й у ролі стрімерів, коментаторів, тренерів та менеджерів. Ініціативи на кшталт "Girls Who Game" і організації, як "Women in Games International" [6], активно підтримують та заохочують участь жінок у кіберспорті, що допомагає створювати сприятливу атмосферу для подальшого розвитку цього руху, хоча проблеми, такі як онлайн-харрасмент та недостатнє представництво, все ще залишаються актуальними

Мета дослідження - визначення сучасних проблем жіночого кіберспорту, аналіз існуючих перешкод на шляху популяризації кіберспорту серед жінок та визначення ефективних підходів для зменшення гендерної нерівності у цій сфері.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному кіберспорті питання організації змагань для жінок викликає значний інтерес у науковців та організаторів галузі. Попри схожість загальних принципів проведення кіберспортивних заходів, організація турнірів для жінок має свої специфічні особливості. Вони зумовлені гендерними характеристиками аудиторії, впливом соціальних стереотипів, різницею у спонсорській підтримці та рівнем медійної уваги. Організація окремих турнірів для жінок сприяє створенню інклюзивного середовища, що сприяє зменшенню бар'єрів для участі, розвитку навичок і популяризації жіночого кіберспорту [1; 8].

Завдяки спеціалізованим лігам і турнірам забезпечуються рівні можливості для спортсменок, що дозволяє підвищити їхню залученість до кіберспорту. Аналіз гендерних відмінностей у проведенні змагань допомагає виявити ключові аспекти, які впливають на популярність жіночого кіберспорту та формують умови для його подальшого зростання. Значущою відмінністю у впливі кіберспортивних організацій на чоловічий і жіночий сегменти є необхідність долати бар'єри, пов'язані з гендерними стереотипами та доступністю інфраструктури.

Для розуміння основних проблем було проведено аналіз наукових джерел [4; 5; 7], а також даних попередніх досліджень у сфері кіберспорту. Це дозволило визначити ключові чинники, які впливають на розвиток жіночого кіберспорту та шляхи вдосконалення його організації (рис. 1).

Рис. 1. Ключові проблеми та аспекти впливу на розвиток жіночого та чоловічого кіберспорту

Вплив на розвиток чоловічого та жіночого кіберспорту має свої відмінності, обумовлені соціальними, медійними та економічними аспектами. У чоловічому кіберспорті розвиток значно пришвидшується завдяки потужному спонсорському фінансуванню, широкому медійному висвітленню та меншому впливу стереотипів щодо гендеру. Змагання чоловічих команд здебільшого приваблюють значну аудиторію, що створює сприятливі умови для інвестицій та підвищує їхню конкурентоспроможність.

Натомість жіночий кіберспорт часто стикається з певними обмеженнями, такими як упередженість, недостатня медійна підтримка і менший інтерес з боку спонсорів. Це уповільнює його розвиток, зменшуючи можливості для залучення нових учасниць та створення стабільних жіночих команд. Однак, коли жіночі змагання отримують підтримку великих організацій та ширше висвітлення, це має позитивний вплив: залучається більша аудиторія, зростає спонсорська зацікавленість, а жіночий кіберспорт отримує перспективи для розвитку на рівні зі своїм чоловічим аналогом [1; 6; 9].

Для жіночого кіберспорту організації зосереджуються на подоланні бар'єрів і розширенні доступу до можливостей. Чоловічий кіберспорт більше акцентується на посиленні конкуренції та розвитку високих стандартів. Обидва напрями розвиваються з урахуванням специфічних потреб аудиторії, що сприяє створенню інклюзивної кіберспортивної спільноти.

Процес популяризації кіберспорту серед жінок стикається з низкою перешкод, що відображаються в різних аспектах індустрії (рис. 2).

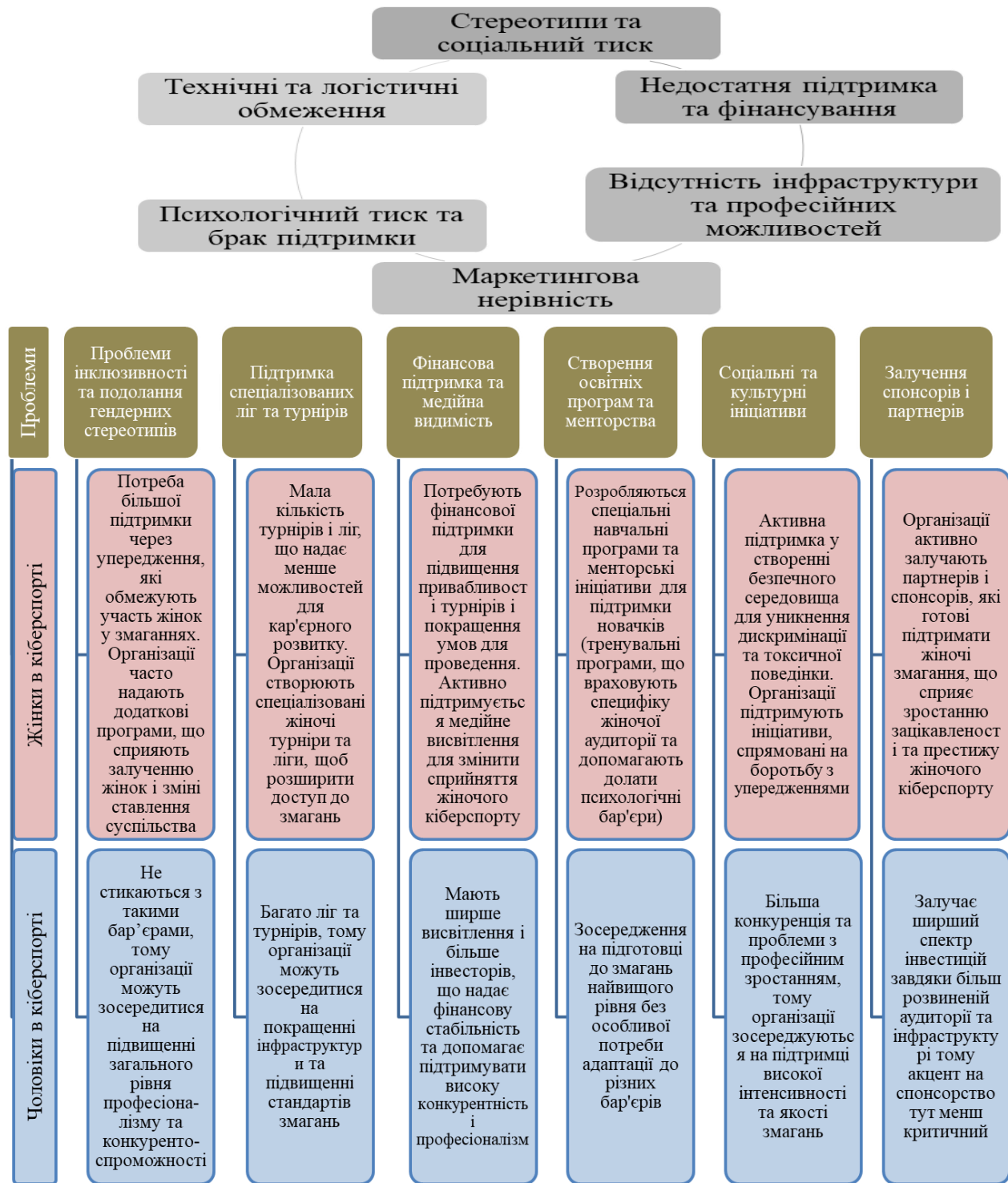

Рис. 2. Перешкоди на шляху популяризації кіберспорту серед жінок

Незважаючи на зростаючу популярність кіберспорту, участь жінок у цій сфері залишається недостатньою через: соціальні стереотипи та тиск (культурні упередження, онлайн-харрасмент); технічні обмеження (рівень доступу до технологій, менший обсяг практики); маркетингова нерівність (слабка медійна підтримка, брак брендированих контрактів, відсутність рівноправного висвітлення в медіа); слабка підтримка та фінансування (обмежені ресурси, менше кар'єрних можливостей); відсутність інфраструктури та професійних можливостей (мало жіночих ліг та команд, обмежений доступ до тренерів і менторів); психологічний тиск та брак підтримки (відсутність рольових моделей, страх перед критикою).

На сучасному етапі розвитку кіберспорту значна увага приділяється організації окремих жіночих турнірів, спрямованих на забезпечення рівних умов, підтримку початківців та підвищення рівня участі жінок у професійних змаганнях. Однак такі заходи часто потребують спеціальних підходів до висвітлення та просування, адже недостатня медійна підтримка успішності спортсменок значно гальмує розвиток жіночого кіберспорту [4; 6]. Відсутність адекватного інформаційного супроводу сприяє збереженню негативних гендерних стереотипів, що обмежують участь жінок у цій сфері.

Ключову роль у вирішенні цієї проблеми відіграють соціальні мережі, стрімінгові платформи, інфлюенсери та спеціалізовані медіа, що висвітлюють події у кіберспорті. Збільшення медійності жіночих турнірів сприятиме подоланню гендерних упереджень, покращенню психологічного клімату в командах та формуванню довіри серед учасників і глядачів.

Не менш важливим є забезпечення якісним обладнанням та комфортними умовами для гри. Належна організація інвентарю та місця проведення турнірів дозволяє спортсменкам змагатися на рівних умовах із чоловіками. Це створює можливості для підвищення результативності виступів, а також підтримує професійний розвиток жінок у кіберспорті.

Враховання зазначених факторів дозволяє організаторам створити інклюзивне середовище, сприяти залученню нових талантів, зменшити психологічні бар'єри та популяризувати жіночі змагання у кіберспорті. На основі проведеного аналізу запропоновано організаційний підхід до проведення жіночих турнірів (рис. 3), що включає кілька етапів, кожен із яких спрямований на подолання основних перешкод та сприяння сталому розвитку цієї сфери.

Рис. 3.3. Підхід до організації жіночих турнірів в кіберспорті

Запропонований підхід спрямований на створення позитивного й комфортного середовища для учасниць кіберспортивних змагань, забезпечуючи водночас підвищений інтерес аудиторії та стійкий розвиток жіночого кіберспорту. Унікальність такого підходу полягає у врахуванні специфічних потреб учасниць та подоланні викликів, пов'язаних із гендерними особливостями. Основна мета полягає у формуванні рівних, професійних і зручних умов, які враховують технічну підтримку, фінансування, медійне висвітлення й психологічний комфорт.

Для успішного розвитку жіночого кіберспорту важливо впроваджувати організаційні рішення, що охоплюють не лише технічні й фінансові аспекти, а й сприяють формуванню рівних можливостей та інклюзивності. Ключовими елементами є розширення медійного покриття, залучення спонсорів, розвиток інфраструктури та впровадження програм підтримки для новачків і професіоналів. Значна увага приділяється створенню умов, які мінімізують ризики токсичної поведінки та забезпечують психологічну підтримку, що сприяє залученню нових учасниць і покращенню іміджу жіночого кіберспорту.

Довгостроковий розвиток передбачає інвестиції в тренувальні ресурси, стипендії, спонсорські контракти, а також програми наставництва для підтримки професійного росту гравчинь. Активне висвітлення успіхів жіночих команд у медіа допоможе змінити існуючі стереотипи, сприятиме формуванню позитивного іміджу та залученню нових учасниць.

Висновки. Успішна реалізація організаційних заходів з проведення кіберспортивних змагань для жінок потребує врахування низки аспектів, включаючи створення комфортного середовища, розширення медійного покриття, підтримку новачків і професіоналів, а також руйнування стереотипів через активне висвітлення досягнень жінок у кіберспорті. Інвестиції в тренувальні програми, спонсорську підтримку й довгостроковий розвиток команд сприяють підвищенню престижу жіночого кіберспорту та залученню більшої кількості учасниць. Таким чином, цілеспрямовані зусилля у розвитку цієї галузі здатні не лише збільшити рівень участі жінок, але й зробити кіберспорт більш інклюзивним та популярним серед широкої аудиторії, формуючи позитивний імідж індустрії та сприяючи її сталому розвитку.

Література

- 1.Анохін Е, Шинкарук О. (2022). Вплив глядацької аудиторії на змагальний результат в кіберспорті. *Молодь та олімпійський рух: Збірник тез доповідей XIV Міжнародної конференції молодих вчених, вересень 2022 року [Електронний ресурс].* Київ, 153–154
- 2.Білецький А. А. (2020). Гендерна рівність у кіберспорті: теорія і практика. *Наукові записки Національного університету фізичного виховання і спорту України*, 12(3), 45–52.
- 3.Жінки в гейм-індустрії: цікаві факти та статистика <https://nachasi.com/videogames/2021/08/16/zhinky-v-gejm-industriyitsikavi-fakty-ta-statystyka-2/>.
- 4.Яковенко О., Куликов А. (2024). Особливості організації спортивно-масових заходів у кіберспорті. *Молодь та олімпійський рух: Збірник тез доповідей XVII Міжнародної конференції молодих вчених, 7 травня 2024 року [Електронний ресурс],* К., 53-55
- 5.Esports: Where are all the women? <https://www.bryterglobal.com/blog/esports-where-are-all-the-women>.
- 6.EsportsCharts: Women's esports audience analysis (2022). *Esports Research Review*
- 7.Female Esports Viewership Recap (2022). <https://escharts.com/news/femaleesports-2022-recap>.
- 8.Kihl L. A., Skinner J., Engelberg T. (2021). Examining gender equity in esports. *Sport Management Review*, 24(2), 123–139.
- 9.Newzoo Global Esports & Live Streaming Market Report. Available online: <https://newzoo.com/insights/trend-reports/newzoos-global-esportslivestreaming-market-report-2021-free-version/>.

Reference

- 1.Anokhin E, Shynkaruk O. (2022). Vplyv hliadatskoi audytorii na zmahalnyi rezultat v kibersporti. Molod ta olimpiyskyi rukh: Zbirnyk tez dopovidei XIV Mizhnarodnoi konferentsii molodykh vchenykh, veresen 2022 roku [Elektronnyi resurs]. Kyiv, 153–154
- 2.Biletskyi A. A. (2020). Henderna rivnist u kibersporti: teoriia i praktyka. Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu fizychnoho vykhovannia i sportu Ukrainy, 12(3), 45–52.
- 3.Zhinky v heim-industrii: tsikavi fakty ta statystyka <https://nachasi.com/videogames/2021/08/16/zhinky-v-gejm-industriyitsikavi-fakty-ta-statystyka-2/>.
- 4.lakovenko O., Kulykov A. (2024). Osoblyvosti orhanizatsii sportyvno-masovykh zakhodiv u kibersporti. Molod ta olimpiyskyi rukh: Zbirnyk tez dopovidei XVII Mizhnarodnoi konferentsii molodykh vchenykh, 7 travnia 2024 roku [Elektronnyi resurs], K., 53-55
- 5.Esports: Where are all the women? <https://www.bryterglobal.com/blog/esports-where-are-all-the-women>.
- 6.EsportsCharts: Womens esports audience analysis (2022). *Esports Research Review*
- 7.Female Esports Viewership Recap (2022). <https://escharts.com/news/femaleesports-2022-recap>.
- 8.Kihl L. A., Skinner J., Engelberg T. (2021). Examining gender equity in esports. *Sport Management Review*, 24(2), 123–139.
- 9.Newzoo Global Esports & Live Streaming Market Report. Available online: <https://newzoo.com/insights/trend-reports/newzoos-global-esportslivestreaming-market-report-2021-free-version/>.